

طاشينك
ارمنيجه يومي سياسي غزته
صاحب امتياز: هراير مامور بانه - ا
"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE
Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎՅՑ.	ԵՒ.
ԻԶՄԻՐ	90	40	90
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԽԱՌ	90	40	
ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ	95	18	Էր.

Չհրատարակված ձեռագիրք եւ չեն տրվիր.

ՏՆՕՐԵՆ - ԽԱՐԱԿԻՐԱԳՈՒՅ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԻԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՉ

Անգլիական և ֆրանսական ամբողջ ժողովուրդը մեծ հաւատք ունի ուստի կան յաղթութիւններու հաւանականութեան մասին Բրուսիլ արեւելեան սահմանագրէ խին վրայ Օսթրիականը մենք կը կործանե՞նք՝ իր երկար անողութեան մէջ ստիպէ, որքան որ Գերմանիա պիտի կրնայ իր բռնակներուն միայն մէկ մասով զինազորել ու սակաւ արշաւանքին թեան մասին հաշիւներ կատարելու և կամ մեր քաղաքականութիւնը որոշելու պահուն պէտք չէ նկատուի անհետք թէ յաղթանակը շատ շուտ պիտի ըլլայ, Գերմանական սահմանագրու խին Ռուսիոյ դէմ շատ զօրաւոր է. քարտէսին վրայ ակնարկ մը պիտի ցուցնէ թէ ինչո՞ւ Ռուսական Բոյնեան գերման հողամասերուն մէջ երկայն ուղիով մը կ'երկարի, և ուստի կան հողամասին արեւմտեան ամենէն ծայր կէտէն մինչև Պերլին միայն 180 մլն-ընէ—Մանչեսթըրի և Լոնտոնի չափ հազիւ հեռու. Բարիզ՝ պեղծիական սահմանագրին ամենամօտ կէտէն 100 մլն-ընէն հեռու է, և խիստ ընդհանրացած կարծիք մը կայ թէ՛ երբ Գերմանիա իր արեւմտեան զօրախումբերը արեւելեան սահմանագրու խին փոխադրէ, ուստի կան զօրախումբեր պէտք են սկսիլ Պերլինի դէմ սպառնալիքի աշխատանքները Գերմանիա փորձէ սպառնալ Բարիզի.

Այս կարծիքները, կը վախճանք, յուսահատութեան դատապարտուած են. Հարաւային Աֆրիկէի պատերազմին հետեւողներ պիտի ինչն թէ ինչպէս Նաթի սահմանագրու խինը կ'երկարէին Պերլին Հանրապետութեան մինչև, և որքան մեծ արգելք մըն էր այս աշխարհագրական դէպքը՝ Նաթի պաշտպանութեան ծրագրին պատրաստութեան մէջ, ճիշտ միևնոյնն է խնդիրը. Ռուսիոյ գերման սահմանագրութեանը վրայ, Բոյնեան արեւմտեան էն հեռաւոր կէտէն մինչև Պերլին երկարող 180 մլն-ները լայնելէ առաջ անուր պէտք է հարթեն իրենց երկու կողմերը.

Պեղծիական պատերազմին մէջ մենք մեծ սխալ գործեցինք մեր ուժերը բոլորովին հիւսիսային կողմը կ'ընդունեցինք՝ Տընտի և Լէյթիսիայի պաշտպանութեան համար, մինչդեռ մեր լաւագոյն քաղաքականութիւնը պիտի ըլլար մեր ուժերը Թուրքիայի հարաւային կողմը համախմբել Այս միևնոյնն սխալէն զերծ մնալու համար ուստի կան զօրախումբեր պէտք էին կեդրոնանալ՝ ոչ թէ ուստի Բոյնեան մէջ, այլ դէպի առաջ՝ ճամբայ մը գտնել յոր ձակուկի, իրենց զօրաշարքը տեղի ունենալու, ոչ թէ Պերլինէ 180 մլն-ընէ հեռաւորութեան մը վրայ, այլ, 480 մլն-ընէ պէտք էին դէպի ետ քաշուիլ յարձակման դիրքեր ստեղծելու համար իրենց թշնամ Էյն վրայ, Եւ, ինչպէս մենք արդէն տեսնուինք վերս, ուղղադիմական միջոցներու հաշիւը բոլորովին տարբեր բան մըն է աշխարհագրական մոդիւսներէ.

Ռուսերը դեռ իրենց յարձակողական արշաւին չեն սկսած. Անոնք թէն սկստն նախ և առաջ իրենց երկու ալ ու ձախ կողմերը մաքրել բայց այս գործը բոլորովին չէ կատարելագործուած տակաւին Այլ կողմը կայ արեւելեան Բոյնեան, Գերմանիայի ամբողջութեամբ աղքատ երկիր մըն է և ուստի սահմանագրութեանը վրայ ընդարձակ ճանճներ կան որոնց մէջ մի-

այն մի քանի խղճայի ճամբաներ կը նշմարուին. Ռուսեր այս ճանճային ընդարձակ երկրին տիրացած են ու անցնելով անելի անդին՝ զբաւած են Գերմանիայի Բայց այս նահանգին արեւմտեան կէտը դեռ կը մնայ գերմանացոյց ձեռքը. Նահանգին արեւմտեան սահմանագրին է վաթիս, խիստ լայն ու արագահոյ գետ մը, որուն պաշտպանութեան համար գերմանացիք նախապէս մեծ աշխատութիւն ընծայած են. Գետին բերանը կը գտնուի Տանցիկը. հոն՝ ուր վաթիսային կը մտնէ Ռուսական Բոյնեան մէջ. կայ Թորնի մեծ ամրոցը, և այս երկուքին միջև կ'ընդունի ամրոցը. Սահմանագրութեան սահմանին մէջ Գերմանացիք նախապէս սկսած յարձակողականի և Ռուսերու վրայ յարձակումը կատարեցին. հաւանականաբար դէպի Նէյթիպուրկ կամ Լոթէրպուրկ. Յարձակող ուժեր հաւանականաբար կը բաղկանային Թորնի ու Կրոտէյի պահակազօրքերէն. որոնք մի քանի յարձակութիւններ չտեսնեց. Թէ ասոնք որքան կարեւոր կրնան ըլլալ. դժուար է ըսել, բայց այս յարձակումները նշանակալից են բաւական. որովհետեւ այս կերպիւ մենք կը տեղեկանաւք թէ Գերմանացիք և Օ. Թորնի երկայնագիծէն գտնուող արեւմտեան կողմը Ռուսեր որքան հողամասի կը տիրանան Արեւելեան Բոյնեան մէջ:

Գերմանիայի միևնոյն գործը պէտք է կատարուի ձախ թերին վրայ դէպի Աւստրիական Կարիսի, որ կը պարփակէ ուստի Բոյնեան իր հարաւային մասին վրայ անելի մեծ տարածութեամբ մը քան Արեւելեան Բոյնեան՝ հիւսիսի մէջ. Պատերազմի առաջին օրերուն աւստրիական զօրախումբեր արշաւեցին ուստի Կարիսի. և իրենց ձախ թեր տակաւին կը մնայ Լիւպիչի մօտ շուրջ երեքսուն մլն-ը ուստի հողէն ներս. Հոս աւստրիացիք խիստ ամուր կը մնան. Միւս կողմէ. Ռուսեր՝ կերակր կը զօրադնեն իրենց յարձակումը Լիւպիչի ուղղութեամբ. որ դեռ նոյն տուն հեռու է Կարիսիէն որքան Լիւպիչի. աւստրիացիք ի ճակատը մինչև 120 մլն-ը կ'ընդարձակի, և երեք կամ չորս օրուան կ'ուրէ մը վերջ տալու տարածութեան տակաւին անփոփոխելի մնալ կ'երկիր. Եթէ Ռուսեր Լիւպիչի (1) մէջ յաղթանալու աւստրիացիները, Աւստրիացիք Լիւպիչի ձախ թերը յաւանաւորական կապութեան մը պատճառով (Աւստրիացի կապիտալ պաշտպանութիւնը կատարելապէս պիտի ոչնչուէ, չաւայ, Բարիզ պիտի իյնայ, և ինչպէս Գերմանիա Ռուսական արշաւանքին համար ճամբան պիտի բացուի Պեղծիական ճանապարհով:

Աւստրիական յաղթութիւնը միւս կողմէ, պիտի յապաղեցնէ ուստի յարաւորաբար մինչև նախկին դիրքերը վերը տարուիլ. Ռուսեր, էն շատ այս պատերազմին արգիւնքէն կախում ունի հարցը. իրաւունք ունինք ուրիշ խորհել թէ Աւստրիան Բոյնեան մէջ ուստի յառաջացած Գերմանիոյ մէջ մեծ ապստամբ ու անազգած է վախ մը որ ուստի յառաջացած գործակալներ, քայլին համաժամաբար խիստ մեծ է. Եւ այս պատճառաւ այն վարկեանքին երբ Ռուսիա Բոյնեան երկու կողմեր հարթած ու

մաքրած է. պիտի տիրանայ իր յարձակողական դիրքին և ինչպէս Գերմանիա ալ. Հաւանական է շատ շուտ ու շատ դիւրին Աւստրիայի յաւանքը. Եւստի կարծիքին վերաբերելով ամրոցներուն առջև ձեռնարկական պաշարում կատարելով, դէպի Պերլին իր առաջացումը փութացնելու առաջ, Աւստրիացիք պատրաստուած են Աւստրիան, պիտի անցնի վաթիս. Թորնի իր իսկ հողամասէն վարձով և սահմանագրութեան միջև, և պիտի չընկալուի Թորնի մեծ ամրոցը հարաւային կողմէն. Երբ Ռուսերը սպառնան Բոյնեան, Գերմանացիք պիտի ստիպուին Յարաւորաբար քաշուիլ Պերլինի պաշտպանութեան համար. Բայց անոնք Բոյնեան բաւական հեռու կը գտնուին դեռ.

Թէ ուստի երբ պիտի սպառնան Բոյնեան, և որքան ահաւանակ մէջ պիտի ըլլայ այս դէպքը, դժուար է կրնանել ընթացնել ինչ լաւ ընթացք. Կատիկ երկու շարժումներ, առ առաւել վեց շաբաթի ընթացքին է իսկ եթէ ուստի ունէ նահանջ մը կրնն, աւստրական, պիտի երկարի. Մենք կը յուսանք թէ, Գերմանիա դիւրաւ պիտի ստիպուի իր արեւմտեան զօրախումբերը արեւելք քաշել. Բայց տակաւին որոշ նշաններ իյալ չեն եկած. Տեսնելով թէ գերմանացիք որքան ամրութեամբ կը պատրաստուին յարձակողականի Յարաւորաբար մէջ նմանապէս, մեզ այնչէս կը թուի թէ, անոնք իրենց ընկերակցութեամբ պիտի յապաղեցնեն մինչև վերջին վայրկեան, և այդ վերջին վայրկեանը պիտի ըլլայ հաւանաբար Ռուսերու Բոյնեան առջև ճգուիլը. Ատիկա պիտի ստիպէ գերմանացիները ետ քաշուիլ, ճիշտ ժամանակին Պերլինի առաջին գիծը պաշտպանելու Օտէրի վրայ. Եւ միշտ պէտք է նկատուի ունենանք թէ, Գերմանիոյ ժողովուրդը աւստրիականները պիտի ընէ ժամանակի այս հաշիւներուն դէմ. Եթէ Յարաւորաբար մէջ մեծ յաղթանակներ չի տարուին:

Մանչեսթըր Կարտիքն

ՀԱՅՏԵԼԵՐՆ ՄԱՅ

Ապրիլի 19-ին մը պիտի ըլլար իմ կողմէն շնորհակալութեան քարտիկ մը չալ հրապարակաւ Աւստրիական զանազան ժողովներուն եւ խորհուրդներուն այն ամեն անդամոց, որոնք ներկայ ինչ պատրաստութեան մէջ, գործունէն զբաղուին իմ խնդրին եւ վաճառահանութեան մոռցած, առաջին հրաւերին շնչեղութեան Աւստրիական կ'առնեն կատարելու համար անձնուրաք իրենց ժողովականի ազգայնական պատրաստութեանը...

Եթէ այս շատ յաջողակալ պատրաստութեան խնդիրը ուղարկուին, աւստրական շնչեղութեան պատրաստութեան անհաշիւ անցնելին ինչի եւ երբոր կարգը զոր երեւի տային այս աշխարհ զանազանութեան...

Այս պատրաստութեան կ'առնեն, չեն կրնար զի մեղադրել աւստրիական ժողովներու կանոնաւոր ներկայ երբոր չգտնուին անցնելին մէջ, երեւում կուտայ իրենց այդ անազգաւոր ընթացքը եւ այսօր ու լուրի կ'առնեն իրենց վրայ ծանաղող այդ բնուր. անոր վրայն լուծուած կ'անցնել եւ չիմ զիջանք յիշատակելու 24, քաւ լիցի, այդքան ամբողջ չիմ...

Եղած զոհողութեանը շատ մեծ է. կ'ընթանան, կ'առնեն և անհրապարակաւ շնորհակալութեան քարտիկ մը կուտայ այն ժողովականներուն, որոնք անկից առաջ, ինչ ինչ աւստրիականներով, կ'առնեն զինքն մեծ մասամբ ժողովներէն եւ այսօր անհաշիւ կարգապահութեամբ մը կ'առնեն Աւստրիական հաւաքուելու համար խորհրդակցութեան սեղանին շուրջ. Ճիշտ ժամանակն է Երբ կամ կ'սկսուի մընազած ժողովներուն կամ խորհուրդներուն անհաշիւ քննարկ, անկից անկի յարմար առիթ մը չպիտի ներկայանայ երբոր. Եղած ապագով ըլլան անոնք որոց անկ է՝ ուղարկուած անհաշիւ այս շատ կարեւոր խնդիրը. Միայն խնդիր է թէ այդ երբեմն անցնելի մէջ զանազան զանազան ժողովականներ պիտի յարա-

անեն իրենց այս կանոնաւորութեան մէջ. Ամեն անկի անհաշիւ պատրաստութեան չալ միայն եւ անոր դարմանքը գտնելու համար առաջարկ մը պիտի ներկայանանք մեր վարչութեան, զոր կ'ուտայ թէ լրջօրէն նկատողութեան պիտի առնէ եւ իր օրակարգին մէջ յաւաքիկային իրեն առաջնութիւն ունեցող հարց մը փնտրանուծեան պիտի ենթարկէ:

Առանց քաղաքական ստորագրութեան անհաշիւ թող ժողովականներէ՝ իրենց պաշտօնին մինչև լուսնալու պայմանաւոր կանոնաւորապէս ներկայ գտնուելու համար ժողովներուն, հալաւակ զորոգիները դրամական առգանքի մը ենթարկուելու պայմանաւ, որով վարչութիւնը կրնայ օգուտ մը կրնանայ, նախ՝ ժողովներին միջև մեծամասնութեամբ կ'առնուին եւ երկրորդ՝ հալաւակ պատրաստութեան ազգային աղկը կ'օգուտ, այսպէս անոր լեցուելուն ինչպես անուղղակի օգուտ մըն ալ մեծ քանակով.

Չեմ կարծիք թէ այս սեսակ պայմանագիր մը չուրէն ստորագրել մեր ժողովականները, նկատի առնելով ներկայ կացութեան անորոշ փնտրելու եւ անոր երկարութեան համոզում:

Այս պայմանագրութեանը մեծ անցնելէ ետք, սկսելու է միջոց օգուտ ազգային աղկին, հսկումի արտադրութեան, ոչ միայն մէկ ալ թող երկրորդներուն մէջ, որպէս ժամ առաջ հաստատուի աշխարհի խաղաղութիւնը...

Թող անգամ մը ստորագրուի սա ամենաւերջնական խաղաղութեան կարծիքը, կարծածէն շատ կարճ ժամանակ մը ետք, է՛ն, այն անհաշիւ փոքրիկ սեսակցութեան մը կ'առնանք մեր այժմու պատրաստութեան հալաւակ հանդիսացած ժողովականներուն հետ...

ԵՍ

Քաղ. Վերջին Լուրեր

Մարտի վրայի պատերազմ. գիծը, Բարիզի արեւելեան կողմը մինչև Վոժ, կընդարձակի 200 քիլոմէթր տարածութեան մը վրայ. Իրաքանչիւր բանակի ճակատը 40 քիլոմէթր է. Այսօրուրէն ըսկըսեալ Կեդրոնի բանակներուն խիստ արդիւնաւոր գործունէութիւնը կը նշարուի վերան գտնաւորութեան բանակին հետ ընդհարման հետեւանքով. Գերմանական դիրքեր կարելի չէ եղած գրաւել. Գերման զօրախումբեր բազմաթիւ են. Յարաւորաբար գերազանցող ուժեր չեն կրնար գերման ալ թեր ետ մղել ինչ որ Գերմանիոյ զանաւոր նպատակն էր ըլլալ կ'արժանի վեւեական արդիւնքը մի քանի օր վերջը յաւանք պիտի ըլլայ:

* Բարիզի կը հեռագրեն թէ գերման ուժերը վերջնականաբար գերման բանակին հետ միացած է երեքշաբթի, որ անկէ գտնուող տեղերէ ալ կարեւոր օգնութիւններ տալով է Այս զօրաբանակները այսպէս զօրանալով ամբողջ ճակատին վրայ պատերազմ մը մղած են իրաւաւորող դէմ վերջին գիծի վրայ ուր ֆրանսական բանակը չորս դիրքեր գրաւած էր. Գերմանացիները կողմէ հաւանաբար գերման բանակը ետ քաշուած է Մէջի և Թիւրքիայի կողմի վրայ հաղորդակցութիւնները ապահովելու համար:

* Լոնտոնէ կը հեռագրեն թէ գերմանացիք որքան են պահպանել Բէրլին, Սէն Գիւլէն. Մէջի գիծը:

* Հոռոմէ կը հեռագրեն, Վերպուսեան տեղեկութեանց վրայ ինչով, թէ Աւստրիացիք կը համախմբուին Բէրլինի ամրացեալ վայրը:

* Ռուս. պաշտօնական զեկոյց մը կը յայտնեցանք թէ Ռուսեր և Աւստրիացիք ընդհարման մէջ կը գտնուին գիւնուրական մարտը ճակատին վրայ:

* Մարմարայի մէջ Հայքի կողմէն մօտ երկու տեղի ունեցած է Օսմ. տորթիկները զօրահանգը. Հոռոմէ քաղաքութեան մը որ քերակայ կը գտնուէր այս զօրա. հանդէսին կրկնապատիկ բարիաւթութեանը քերակայնաւ է նորին կայսեր. Վեհափառութեան՝ Սուլթանին:

(1) Լիւպիչի արդէն ինչպէս է Ռուսերու ձեռքը.

